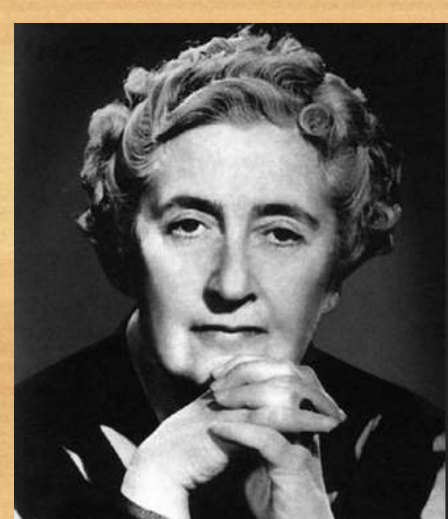

135 років
від дня народження
Агати Крісті

1890—1976

15 вересня 2025 року відзначається 135-та річниця від дня народження Агати Крісті, англійської письменниці, відомої як «Королева детективу». Її твори, які стали одними з найпопулярніших в історії, перекладені багатьма мовами, а її персонажі, як-от Еркюль Пуаро та міс Марпл, здобули світову славу.

Да́ма Ага́та Ме́рі Кларі́сса Крі́сті, ле́ді Малло́вен, уроджена Мі́ллер (англ. *Dame Agatha Mary Clarissa Christie, Lady Mallowan, née Miller*; публікувалася під власним ім'ям і під псевдонімом *Ме́рі Ве́стмакотт*, англ. *Mary Westmacott*; 15 вересня 1890, Торкі, Девон — 12 січня 1976, Воллінгфорд, Оксфордшир) — англійська письменниця, одна з найвідоміших у світі представниць детективного жанру, авторка класичних персонажів детективної літератури — Еркюля Пуаро та міс Марпл.

За кількістю перекладів (понад 100 мовами світу) і сумарним накладом друкованих видань (понад 2 млрд примірників) книги Агати Крісті станом на 2012 рік посіли третє місце в історії після Біблії та творів Вільяма Шекспіра. Драматургічним творам письменниці належить рекорд за найбільшим в історії числом театральних постановок. П'єса Агати Крісті «Мишоловка» уперше поставлена 1952 року, дотепер безупинно демонструється на сценах Лондона.

Під час Першої світової війни Агата працювала медсестрою в госпіталі. Їй подобалася ця професія і вона відгукувалася про неї, як про «одну з найкорисніших професій, якою може займатися людина». Вона також працювала фармацевтом в аптеці, що відбилося згодом на її творчості: 83 злочини в її творах були здійснені за допомогою отруєння.

Агата Крісті на Різдво 1914 року одружилася з полковником Арчибальдом Крісті, в якого була закохана вже кілька років, ще коли він був лейтенантом. Народила дочку Розалінду. Цей період став початком творчого шляху Агати Крісті.

У 1920 році опублікований перший роман Крісті — «Таємнича пригода в Стайлзі». Є припущення, що причиною звернення Крісті до детективного жанру була суперечка зі старшою сестрою Мардж (яка вже проявила себе як літератор), що вона теж зможе створити щось гідне публікації. Тільки в цьому за рахунок видавництва рукопис надрукували тиражем 2000 примірників

У 1926 році померла мати Агати. Наприкінці того ж року чоловік Агати Крісті Арчибальд зізнався у невірності і попросив розлучення. Після сварки на початку грудня 1926 року Агата зникла зі свого будинку у Беркширі, залишивши листа до свого секретаря, у якому стверджувала, що попрямувала в Йоркшир. Її зникнення викликало гучний суспільний резонанс, оскільки в письменниці вже з'явилися шанувальники її творчості. Протягом одинадцяти днів про місцезнаходження Крісті нічого не було відомо.

Знайшли автомобіль Агати, в салоні якого виявили її шубку. За кілька днів розшукали саму письменницю. Крісті ніяк не пояснила своє зникнення, а двоє лікарів діагностували у неї амнезію, яку спричинила закрыта черепно-мозкова травма.

За іншою версією зникнення Крісті задумала навмисне, щоб помститися чоловікові, якого поліція неминуче запідозрила б у вбивстві.

Шлюб Арчибальда та Агати Крісті закінчився розлученням в 1928 році.

У своєму романі «Незавершений портрет», опублікованому 1934 року під псевдонімом Мері Вестмакотт, Крісті описала події, схожі на її власне зникнення.

1930 року, подорожуючи по Іраку, на розкопках в Урі Крісті познайомилася з археологом Максом Маллоуеном, молодшим на 15 років, з яким одружилася. З тих пір вона періодично проводила кілька місяців на рік у Сирії та Іраку в експедиціях разом з чоловіком. Цей період її життя знайшов відображення в автобіографічному романі «Розкажи, як ти живеш». У цьому шлюбі Крісті прожила все життя, до своєї смерті 1976 року.

Завдяки поїздкам Крісті разом із чоловіком на Близький Схід, події декількох її творів сталися саме там. Місцем дії інших романів — наприклад, «Десять негренят» (згодом перевиданий під назвою «І не лишилось жодного») — було місто Торк або його околиці, місце, де народилася Крісті.

Роман «Убивство у «Східному експресі» (1934) був написаний у готелі «Пера Палас» у Стамбулі. У номері 411 готелю, де проживала Агата Крісті, тепер її меморіальний музей. Маєток Грінвей-Естейт у Девоні, який пара купила 1938 року, знаходиться під захистом британського Товариства охорони пам'яток.

Крісті часто зупинялася в особняку Ебні-Голл у Чеширі, який належав її швагрові Джеймсу Воттсу. Дія принаймні двох творів Крісті — «Пригоди різдвяного пудингу» (оповідання також включено до однойменної збірки) і роману «Після похорону» — відбувалося саме в цьому маєтку.

«Ебні-Голл став джерелом натхнення для Агати; звідси були взяті описи таких місць як Стайлз, Чімніз, Стоунгейтс й інших будинків, які в тій чи іншій мірі являють собою Ебні-Голл».

1956 року Агата Крісті нагороджена орденом Британської імперії, а 1971 року за досягнення в галузі літератури визнана гідною дворянського титулу дама що вживається перед іменем. Трьома роками раніше, 1968 року, титулу Лицаря ордена Британської імперії за досягнення в галузі археології був удостоєний і чоловік Агати Крісті Макс Маллоуен.

1957 року письменниця очолила англійський Детективний клуб.

У період з 1971 до 1974 року здоров'я Крісті стало погіршуватися, але попри це вона продовжувала писати.

Письменниця померла 12 січня 1976 року в місті Воллінгфорд (Оксфордшир) після короткої застуди, що ускладнилася пневмонією, і була похована в селі Чолсі.

Автобіографія Агати Крісті, яку письменниця закінчила 1965 року, закінчується словами: «Спасибі тобі, Господи, за моє хороше життя і за всю ту любов, яка була мені дарована».

Список використаних джерел:

Агата Крісті [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B3%D0%B0%D1%82%D0%B0_%D0%9A%D1%80%D1%96%D1%81%D1%82%D1%96#%D0%9F%D0%B0%D0%BC'%D1%8F%D1%82%D1%8C. – Заголовок з екрану.